

Dendrokronologisk undersøgelse af Bortelid stabbur, Norge

af
Orla Hylleberg Eriksen

Figur 1: Stabburet mars 2019

Figur 2: Stabburet på slutten av 1960-tallet begynnelsen av 1970-tallet etter det ble flyttet fra Breland i Åseral

VEST-AGDER

Bortelid stabbur

Åseral kommune

Undersøgelse af træprøver fra stabbur

Koordinater: (WGS84) 58,819344°N/7,471882°E

Gnr./Bnr.: 9/10

Formål: Datering og opbygning af grundkurve.

Indsendt af Fylkeskonservatoren i Vest-Agder.

Indsamling af prøver er foretaget af Christoffer S. Christensen.

Laboratorieundersøgelse: Orla Hylleberg Eriksen.

Rapport udarbejdet: April 2019.

NNU j.nr. A9610

Publicering:

Med mindre andet er aftalt kan resultatet frit anvendes med henvisning til NNU rapport 22, 2019 af Orla Hylleberg Eriksen. Kontakt evt.

laboratoriet for hjælp og yderligere oplysninger (dendro@natmus.dk).

Rapporten kan downloades fra hjemmesiden

<https://natmus.dk/organisation/forskning-samling-og-bevaring/miljoearkaeologi-materialeforskning/dendrokronologi/dendrokronologisk-rapportoversigt/rapportoversigt-2019/> (eller mirror-site nnuweb.dk) under Dendrokronologi, Rapporter.

Stabbur

16 prøver af fyr (*Pinus sylvestris*) er undersøgt. 13 af prøverne er dateret. 15 af prøverne har splintved bevaret. Prøverne er udtaget som trekantede udsnit af tværsnittet, undtaget er tre prøver, der er udtaget som boreprøver. Der er udtaget prøver fra stabburets 1. og 2. Etage.

1. Etage

Ti prøver er undersøgt. Syv prøver er dateret. Yngste bevarede årring på N3920029 er dannet i 1682 e.Kr. Der er 77 splintårringe bevaret på prøven. Efter tillæg af årringe i det manglende splintved, kan det beregnes, at træet, som prøven stammer fra, er fældet ca. 1685 e.Kr.

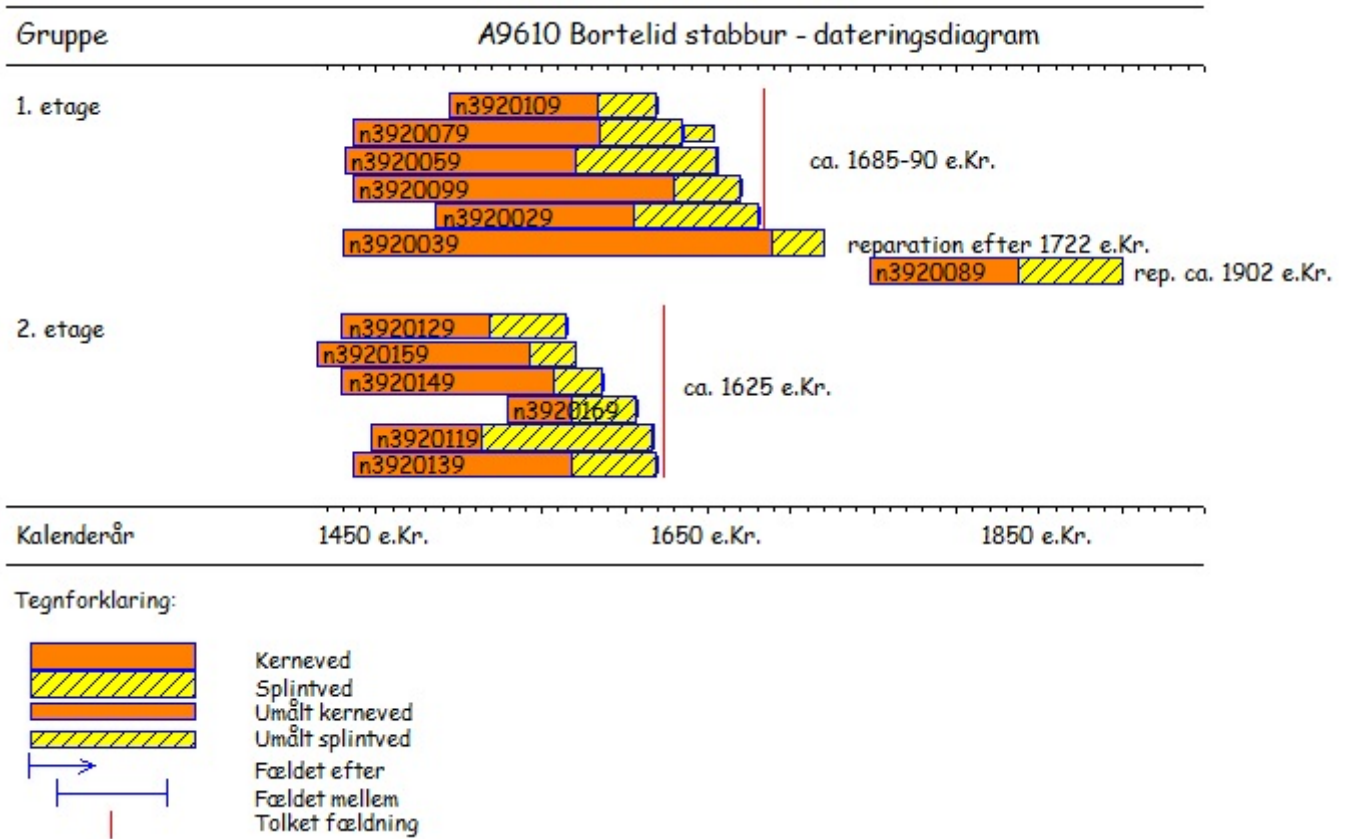
Tolkning: denne datering kan også gælde de andre prøver i gruppen (N3920059, N3920079, N3920099 og N3920109). Idet prøverne N3920039 og N3920089 må betragtes som senere reparationer fra henholdsvis efter 1722 og ca. 1902 e.Kr.

2. Etage

Seks prøver er undersøgt. Seks prøver er dateret. Yngste bevarede årring på N3920139 er dannet i 1620 e.Kr. Der er 52 splintårringe på prøven. Efter tillæg af årringe i det manglende splintved, kan det beregnes, at træet, som prøven stammer fra, er fældet ca. 1625 e.Kr.

Tolkning: denne datering kan også gælde de andre prøver i gruppen (N3920119, N3920129, N3920149, N3920159 og N3920169).

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: 40-80 år.

Kurverne fra de daterede prøver er sammenregnet til en middelkurve (N392M001) på 308 år, som dækker perioden 1414-1721 e.Kr.

A9610 Bortelid stabbur - krydsdateringer med referencekurver		
	N3920089	N392M001
N Aaseral, N Aaseral NB02	4.46	14.22
Vest-Agder med Aaseral, VA_2011_3	2.11	10.18
Vest-Agder minus Aaseral, Vest-Agder2	2.66	5.90
Aaseral, Aaseral2	5.02	13.52

A9610 Bortelid stabbur - Katalog								
Unders nr.	Beskrivelse	År	Marv	Splint	Sluttring	Synkron position	Fældning	Bem.
	1. Etage							
N3920019	Pr. 1	220	1 cm	?	H1	1460-1679	ikke dateret	
N3920029	Pr. 2	197	ja	77 år	S1	1486-1682	ca. 1685	
N3920039	Pr. 3	292	ja	32 år	S1	1430-1721	ca. 1730	
N3920049	Pr. 4	269	1 cm	77 år	S1		ikke dateret	
N3920059	Pr. 5	226	ja	86 år	S1	1431-1656	ca. 1657	
N3920069	Pr. 6	248	ja	56 år	S1		ikke dateret	
N3920079	Pr. 7	200	ja	50 år	S20	1436-1635	ca. 1655	
N3920089	Pr. 8	154	ja	64 år	S1	1748-1901	ca. 1902	
N3920099	Pr. 9	236	ja	41 år	S1	1436-1671	ca. 1672	
N3920109	Pr. 10	127	1 cm	37 år	S1	1494-1620	ca. 1625	
	2. Etage							
N3920119	Pr. 11	172	1 cm	104 år	S1	1447-1618	ca. 1620	
N3920129	Pr. 12	138	1 cm	48 år	S1	1429-1566	ca. 1570	
N3920139	Pr. 13	185	ja	52 år	S1	1436-1620	ca. 1625	
N3920149	Pr. 14	159	ja	30 år	S1	1429-1587	ca. 1600	
N3920159	Pr. 15	158	ja	29 år	S1	1414-1571	ca. 1585	
N3920169	Pr. 16	80	1 cm	40 år	S1	1529-1608	ca. 1610	

Tegnforklaring: B - bark, W - waldkante (barkring), vf - vinterfældning, sf - sommerfældning, Hx - Heartwood (kerneved) x = antal, Sx - Sapwood (splintved) x = antal, Hx og Sx angiver årringe, som ikke er inkluderet i rubrikkerne År og Splint, H/S angiver Heartwood/Sapwood grænse.

FELTRAPPORT

Vest-Agder Fylkeskommune

Dendrokronologisk objekt:	Stabbur
Fylke:	Vest-Agder
Kommune nr.:	Åseral
Gnr/Bnr:	9/10
Prøvene tatt av:	Christoffer Snaprud Christensen
Dato for prøver:	12/3- 2019
Koordinater	58.819344*N 7.471882*Ø

Prøve nr.	Etasje	Rom	Marg	Geit	Bast	Bark	Be- arb.	
1	1		Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 1 (sylstok) i gavl mot øst
2	1		Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 2 i gavl mot øst
3	1		Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 3 i gavl mot øst
4	1		Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 4 i gavl mot øst
5	1		Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 5 i gavl mot øst
6	1		Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 6 i gavl mot øst
7	1		Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 7 i gavl mot øst
8	1		Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 5 i vegg mot nord
9	1		Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 6 i vegg mot nord
10	1		Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 7 i vegg mot nord
11	2		Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Stavleie mot nord
12	2		Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Stavleie mot sør
13	2		Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 4 i gavl mot vest over bjelkelag mellom 1. og 2. etasje
14	2		Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 5 i gavl mot vest over bjelkelag mellom 1. og 2. etasje
15	2		Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 6 i gavl mot vest over bjelkelag mellom 1. og 2. etasje
16	2		Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 7 i gavl mot vest over bjelkelag mellom 1. og 2. etasje